

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

«Kmetovalec» izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 6 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.

Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na vsi strani 240 K, na 1/2 strani 160 K, na 1/4 strani 80 K, na 1/8 strani 40 K in na 1/16 strani 20 K. Družabnikom 10% popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe; tišk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisci iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 24. V Ljubljani, 31. decembra 1918. Letnik XXXV.

Obseg: Monsignor dr. Evgen Lampe. — Slovenska kmetijska družba koncem leta. — Oddaja apnenega dušika. — Kako se vino čisti. — Vojaške podpore. — Naredbe Narodne vlade SHS v Ljubljani. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice Uradne vesti Slovenske kmetijske družbe. — **Inserati.** — Tržno poročilo. — Družbene vesti.

† Monsignor dr. Evgen Lampe.

V noči od 15. na 16. decembra 1918 je po kratki, mukopolni bolezn mirno v Gospodu zaspal kanonik, papežov komornik dr. Evgen Lampe, zadnji predsednik naše 151 let stare c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki je sedaj po odredbi Narodne vlade SHS z dne 6. novembra 1918 razširila svoj delokrog na celo slovensko ozemlje z imenom „Slovenska kmetijska družba“, in je dobila novega predsednika.

Če se v „Kmetovalcu“, ki je bil do 31. oktobra 1918 uradno glasilo c. kr. kmetijske družbe kranjske, spominjamo blagopokojnega rajnika, ne veljajo te vrste politiku dr. E. Lampetu, ki ga naj pravično sodi naša politična zgodovina šele tedaj, ko mine razburljivi čas velikanskega svetovnega preobrata, ampak edinole zadnjemu predsedniku prejšnje c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Po smrti družbenega predsednika Frančiška Povšeta (dne 4. januarja 1916) je družbene predsedstvene posle vodil dr. Lampe kot njen prvi podpredsednik in po soglasni izvolitvi na družbenem občnem zboru dne

E. Lampe

23. maja 1917 pa kot predsednik. Predsedstveno delovanje dr. E. Lampeta pri c. kr. kmetijski družbi je bilo v stvarnem oziru vzvišeno nad vsakim dvomom in se ne trdi preveč, da je bil on eden njenih najboljših, najmarljivejših in najpožrtvovalnejših predsednikov, in sicer to v težkih vojnih časih, ko ni bilo lahko varovati kmetijskih koristi napram brezmejni vojaški brezobzirnosti. Kot predsednik je bil v tem času cel in neustrašen mož, in če ga je sedaj zavrtna bolezen tako hitro pobrala, ni brez vzroka njegovo neprestano potovanje ob najneugodnejših razmerah na Dunaj, kjer je z vso silo in z izbornim uspehom v imenu družbe zastopal kmetijske koristi sploh. Vsikdar dobro poučen o obravnavnih predmetih, izboren govornik, ki ni prišel nikdar v zadrego, si je pridobil na Dunaju veljavo, ki jo je znal spretno izrabljati v korist našemu kmetijstvu. Le tisti, ki pozna vse pordbnosti medvojnega časa, more pravično oceniti velike zasluge rajnika, za katere naj so mu hvaležni vsi kmetovalci, pa naj so kateregakoli mišljenja. Po nepristransk.

sodbi je imela c. kr. kmetijska družba v rajnkem dr. Lampetu predsednika, na katerega je smela biti ponosna.

Le kdor se ravna po francoski prislovice „Tout comprendre, c'est tout pardonner“ (kdor vse razumeva, ta vse odpusti), more pravično presojati pokojnikovo psiho, ki je bil vsekako eden naših največjih talentov in je bil skrajno dosleden pri delu za dosego ciljev svojega prepričanja, toda poleg tega vendarle tudi dober in pravičen napram onim, ki so bili sicer drugačnega prepričanja, če se je enkrat vsled svoje naravne nezapljivosti prepričal, da ga sodijo edinele po njegovem delu in ne po tistem, kar ga je ves čas njegovega življenja oviralo priboriti veljavo svojemu nadkriljujočemu talentu. Njegovo neupogljivo doslednost so premnogi smatrali za trdovratnost; pa bodisi kakorkoli, če je bil sebi v škodo do zadnjega dihljaja trdovraten, je še vedno lepše, kakor če bi bil sebi v prid od danes na jutri zatajil svoje prepričanje.

Ohranimo kmetovalci hvaležen spomin zaslužnemu pokojniku, ki je veliko storil v blagor kmetijstva, a sodbo nad njegovo izmučeno dušo v zemeljskem boju mirno prepustimo Vsemogočnemu, ki je vsegaveden in zato ne sodi po vnanjosti, ampak edinole po zaslugah!

Slovenska kmetijska družba koncem leta.

Ravnokar minulo leto je bilo tako bogato na dogodkih in izpremembah v naši stari Avstriji, kakor jih dosedaj v celi zgodovini ne poznamo. Posebno važno pa je za nas Slovence, kakor sploh za vse Jugoslovane, da smo se po tisočletju suženjstva rešili nemškega jarma, ki nas je vso to dobo tlačil in dušil. Sedaj šele se čutimo prosti tiste nemške mōre, ki nam ni dopuščala, da bi se kulturno samostojno razvijali. Upajmo, da nam prihodnje leto reši tudi naše brate iz italijanske pesti, da bode ves narod slovenskega jezika združen v eni celoti in prost vseh sovražnih spon.

Ravnokar važno je minulo leto tudi za našo kmetijsko družbo, kajti izpremenila je svoje skoraj sto let staro ime ter razširila svoj delokrog čez vse slovenske pokrajine.

Dne 26. oktobra t. l. je minulo ravno 151 let, odkar je bilo po naročilu cesarice Marije Terezije ustanovljeno kmetijsko društvo za Kranjsko v Ljubljani, ki se je 8. aprila 1820. prelevilo v „c. kr. kmetijsko družbo kranjsko“. Ta se pa je po 98 in pol letih obstanka izpremenila v „Slovensko kmetijsko družbo“ ter razširila svoj delokrog čez celo slovensko ozemlje. To je bila naravna posledica združenja vseh Slovencev pod območjem Narodne vlade SHS v Ljubljani in vseh Jugoslovanov pod žezlom Karagjorgjevičev slavnega našega kralja Petra in njegovega sina regenta Aleksandra.

Tekom minulega leta se je *število udov* c. kr. kmetijske družbe kranjske izredno pomnožilo ter *presegljo 18.000*, pri čemer je pa treba povdarjati, da so bili to večina udje s Kranjskega in deloma s Primorskega. Veliko je temu pripomogla dobava kmetijskih potrebščin, ki jih je družba priskrbovala svojim udom posebno pa semenskega žita. Saj je ni bilo v deželi take korporacije, ki bi v današnjih težkih časih mogla nuditi svojim udom toliko ugodnosti, kakor naša družba. Oglejmo si torej v kratkem *njeno delovanje minulega leta v prid kmetijstva* na Kranjskem in drugod.

Družbi je bila na Kranjskem poverjena *razdelitev modre galice* za škropljenje trt proti peronospori

ter je v tem oziru dosegla od kmetijskega ministrstva večjo množino, nego bi ji pripadala po splošnem ključu. Stem je dosegla, da so vsi kranjski vinogradniki dobili od tega pripomočka one množine, ki so jih ob letošnjem za razvoj peronospore izredno ugodnem vremenu potrebovali. Ravnokar jim je oskrbela raznih pripomočkov proti grozdnii plesnobi, kakor *sivo žveplo*, *salojidin* in drugo, kar je bilo pač letos mogoče dobiti.

Dalje je imela ona sama pravico razdeljevati *umetna gnojila* na Kranjskem in je tudi to nalogo izvršila tako, kakor so pač dopuščale razmere. Po splošno določenem ključu razdelitve odpadle so sicer na to deželo le pičle množine umetnih gnojil; s svojimi zvezami je pa dosegla, da je v najkrajši dobi prejela vse, kar ji je pripadalo in vrhutega ji je bilo nakazanega še nekaj več, medtem ko druge bivše kronovine še danes čakajo na izvršitev zaostalih pošiljatev. Navzlic temu je pa bilo teh umetnih gnojil komaj desetina onih množin, ki jih je Kranjska porabila pred vojno. Naravno torej je, da se stem ni moglo zadovoljiti nikogar. Narodna vlada SHS je pa odslej poverila razpolaganje z vsemi umetnimi gnojili v območju Slovenije Slovenski kmetijski družbi, *ki ima edina pravico razdeljevanja in dodelitve teh za kmetijstvo tako važnih potrebščin*.

Da je pa ravno naša družba imela toliko *semenskega žita* na razpolaganje, temu se ima zahvaliti v prvi vrsti pravočasni preskrbi, ker je že zgodaj spomladi povpraševala po njem in sklenila kupčije, ki drugi niti mislili niso na to.

Ker je posebno na Primorskem primanjkovalo semenskega žita, je poskrbela naša družba tudi za tamošnje ude in jim doposlala čez 10 vagonov pšenice.

Stem je družba pričela, četudi protipostavno, delovati za dežele, za katere se ji pravzaprav ni bilo treba brigati, kajti žito se ni smelo izvažati iz dežele. To nalogo je pa začela izvrševati v nameri, da se prej ali slej mora preleviti v kmetijsko družbo za vse slovenske pokrajine. Istočasno je tudi že na Primorskem začela ustanovljati *podružnice kmetijske družbe* in pridobila na ta način že par tisoč udov.

Delovati je torej pričela v smeri, ki je dandanes jasna, preden je bila ta načrtana po dogodkih nastalih v ješeni, in stem je bilo tudi omogočeno, da je tako hitro izpremenila svoj naslov in razširila svoj delokrog čez celo slovensko ozemlje. Žalibog je družbi zaenkrat delovanje po vseh slovenskih pokrajinah še onemogočeno, ker je sovražni nam Italijan zasedel celo Primorsko in dele Kranjske, ki mu ne pritičejo. Upravičeno pa je upanje, da tudi ti oblaki izginejo z narodnega obzorja v kratkem času in tedaj bodo tudi naši južni bratje deželni ugodnosti, ki jih nudi Slovenska kmetijska družba svojim udom.

Štajerske slovenske podružnice bivše c. kr. kmetijske družbe za Štajersko so že na svojem sestanku dne 30. novembra t. l. javile svoj pristop k naši družbi, in tudi za tužne brate v Korotanu se je poskrbelo, da se pridružijo. S tem korakom je že preprečeno, da ne bodo kmetovalci teh slovenskih pokrajin pripuščeni samim sebi.

Manjkajo nam še medjimurski Slovenci, od katerih pa ni še nikakih vesti. Kmetijska družba tudi teh ne bo pustila z vidika, kajti to so še večji reveži nego Korošci.

Slovenska kmetijska družba bo torej odslej naprej skrbela za vse kmetovalce, ki se priglasijo kot njeni udje v vseh pokrajinah, kjer stanujejo Slovenci.

Ugodnosti, ki jih nudi so mnogovrstne: Kmetijska družba pospešuje vse panoge kmetijstva, najsibo s poukom, nasveti ali z dejanskimi podporami. Svojim udom priskrbuje vse kmetijske potrebščine, orodje, stroje, različna semena, pripomočke proti različnim škodljivcem: kakor modro galico, žveplo, tobakov prah in tobačni izvleček; dalje umetna gnojila, čez katera razpolagati ima edino ona pravico; sadna drevesca, v kolikor to dovoljujejo sedanje razmere. Vsak ud dobi uradno glasilo „Kmetovalca“, iz katerega lahko črpa poduk v vseh vprašanjih, ki se tičejo naprednega gospodarjenja v kmetijstvu.

Takih ugodnosti ne nudi nobeno društvo svojim udom za tako majhen prispevek, kakor je udnina 6 K na leto, ko stane samo tisk „Kmetovalca“ več. *Zato pa morajo tudi kmetovalci sami podpirati to njih stanovsko organizacijo*, da bode ta lahko nastopala še z večjim povdarkom v korist in prospah celokupnega kmetijstva.

Kako pa naj kmetovalec podpira to družbo:

Stem, da pristopi kot ud in da nagovori tudi svojega sosedu, da se vpiše v družbo, sploh da skuša razširjevati pomen in svrhu te kmetijske organizacije. Kajti čim več udov ima Slovenska kmetijska družba med kmetovalci, tem uspešneje nastopa pri vseh oblastvih kot njih zastopnica v korist kmetijstva.

Sicer je treba še povdariti, da se bode moralo v kratkem začeti s preureditvijo kmetijske družbe, ker zahtevajo to današnje splošno in korenito premenjene razmere v Jugoslaviji. In tedaj bo treba tudi pri tem doseči kolikor možno največji vpliv na tiste kroge in oblasti, ki se bodo pečala s kmetijstvom sploh. *Kmetu morajo pripisovati zakone in naredbe le oni, ki se o tem kaj razumejo*, ne pa kakor je bilo pod staro avstrijsko vlado, kjer so vedno odločevali taki krogi, ki navadno niso imeli niti pojma o kmetijstvu: *Le kmet in kmetijski veščak odločuj o kmetijskih stvareh!* Uveljavljanje tega načela pa dosežemo le tedaj, če se trdno oklenemo naše „Slovenske kmetijske družbe“.

Oddaja apnenega dušika.

Apneni dušik je posebno dandanes potreben našim njivam, ki smo jih tekom minulih let tako izčrpali, ne da bi mogli nadomestiti borni zemlji odvzeti dušik. Ni bilo čilskega solitra, ne amonijevega sulfata in ne zadostno hlevskega gnoja in gnojnice, da bi mogli naša polja in travnike spraviti zopet do stare moči, Zemlja rodi od leta do leta slabše, ker ji primanjkuje hranilnih snovi, s katerimi pospešuje raščo rastlin. Polagoma moramo začeti nadomeščati prejšnjo hranilno moč zemlje z gnojenjem z umetnimi gnojili, v kolikor nam bodo ta na razpolaganje. Edino dušičnato gnojilo, ki ga proizvajamo v območju naše Slovenije, je apneni dušik in z njim se moramo okoristiti, kolikor nam bo sploh mogoče.

Slovenska kmetijska družba je edina pooblaščenca razpolagati z vsemi umetnimi gnojili, ki se proizvajajo v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani, in je torej zasegla vse razpoložljive množine. Stem je zasežena tudi vsa množina apnenega dušika, ki ga izdeluje kemična tvornica v Rušah na Štajerskem. Tega umetnega gnojila bo nekaj nad štirideset vagonov.

Apneni dušik vsebuje 14 do 21 odstotkov povprečno 18 % čistega dušika in je torej izvrstno umetno gnojilo za vse vrste naših rastlin. Kako se gnoji z njim, je bilo natančno opisano v letošnjem „Kme-

tovalcu“ v 3., 7. in 9. številki, ter se ponatis teh spisov dobi v gospodarstvem navodilu štev. 64, ki stane 20 vin. Apneni dušik je zelo močno gnojilo in ga rabimo pri naših razmerah komaj 150 kg na ha ali okroglo 75 kg na orač. To je posebno povdariti, da ne bodo nekateri kmetovalci naročevali množin, ki jih ne morejo porabiti, ali ker bi prevelike količine mladim rastlinam škodovala. Razentega je tudi množina, čez katero razpolaga družba, majhna v primeri na ozemlje, ki pripada sedaj v delokrog tej slovenski stanovski organizaciji, tako da se bo treba glede dodelitve omejiti na male količine, ki jih bo mogel dobiti posamezen kmetovalec. Slednjič je treba omeniti, da je cena temu umetnemu gnojilu zaenkrat še precej visoka, kajti 100 kg bo stalo približno 110 K.

Slednjič je treba posebno povdariti, da bodo apneni dušik dobili v prvi vrsti tisti kmetovalci, ki so udje „Slovenske kmetijske družbe“, kajti družba je sama dolžna ozirati se na svoje ude, ki jo podpirajo Sicer pa tisti kmetovalec, ki dandanes ne uvideva pomena te stanovske organizacije in ne čuti dolžnosti, pristopiti kot ud, tak ni napreden in ne zasluži nikaškega ozira in podpore od javnih zastopstev. Vsi kmetovalci torej, ki hočejo biti deležni ugodnosti, ki jih nudi svojim udom „Slovenska kmetijska družba“ posebno glede dobave umetnih gnojil in še posebej apnenega dušika, naj nemudoma prigrasijo svoj pristop tej družbi.

Vsak ud naj torej pri svoji podružnici prigrasijo tisto množino apnenega dušika, ki ga potrebuje in podružnice naj najkasneje do

1. februarja 1919. l.

javijo družbi ta naročila. Po možnosti se bo oziralo na vse želje v kolikor ne bodo pretirane, in ugodilo se jim bo po vrsti kakor bodo prihajala.

Kako se vino čisti.

Mlado (novo) vino, takoj po kipenju, vsebuje večje množine beljakovin, vinskega kamna in drugih, zlasti sluznatih snovi, ki ga delajo motnega. Te snovi se pri tem, ko se vino stara, iz njega polagoma izločajo, padajo na dno, kjer se usedajo kot kalež, in vino se čisti.

Naravnim potom gre to precej polagoma, tako da potrebuje nekatero vino dolgo časa, celo eno leto ali več, preden se samoodsebe popolnoma ne učisti.

Naloga kletarjeva je, da čiščenje vina čim bolj pospeši. Stanovitno, čisto in svetlo vino je dosti bolj prikupljivo in na vsak način več vredno kot temno, motno vino. Cisto vino ima pa tudi navadno bolj čist in uglajen okus. Zato zahtevajo odjemalci zlasti v bolj naprednih deželah le čista vina, medtem ko motnega nihče ne kupi.

Da postane vino čimpreje godno za prodajo in pripravno, da ga lahko spravimo v denar, moramo torej pospešiti čiščenje vina, ki se vrši naravnim potom le polagoma.

Čiščenje vina pospešuje predvsem *pretakanje*. To je najnavadnejše kletarsko opravilo, ki ga ne sme nihče zamuditi in opustiti. Pretakanje je potrebno že zaradi tega, da ločimo vino od drož, ki so podvržene razkrajanju ali od ravnotako vinu nevarnega kaleža, ki se sčasoma nabere na dnu soda.

Pri vsakem pretakanju prihaja v vino zrak in z njim *kisik*.

Kisik zelo vpliva na beljakovine, ki so raztopljene v vinu, da se strde in izločijo. Zato se vino po pretočenju navadno najpreje nekoliko zmoti, kar pa navadno ne traja dolgo. Strjene beljakovine padejo polagoma na dno soda in vino postane lepo čisto. Enako se godi z vinskim kamnom.

Zato je pretakanje vinu zelo koristno. Čeprav postane vino takoj po tem delu vsled izgubljene ogijikove kisline bolj ubito in pusto, se to kmalu po preteku kakih 14 dni popravi. Vino se potem bolj očisti in dobi finejši in gladkejši okus kot poprej. Prvo pretakanje vina se vrši navadno meseca decembra, drugo pričetkom pomladi (marca). To dvoje pretakanj ne sme nihče opustiti, sicer preti nevarnost, da mu vino v vročem poletnem času zavre. Finejše vino je treba pretočiti še enkrat pozneje, nekako meseca maja, t. j. tretjič, jeseni pa četrtič.

Pri prvem pretakanju pazimo na to, da se vino dobro spoji z zrakom, zato ga pretakamo tako, da v škaaf močno prši; pozneje, zlasti pri tretjem in četrtem pretakanju, tega ni treba.

Praden vino pretakamo, ga moramo preskusiti, če ni podvrženo rjavenju.

Če ga za poskušnjo pustimo poprej en ali dva dni stati v kozarcu in postane v tem času rjavo ali pa celo gosto, moramo pri pretakanju postopati zelo previdno. Predvsem ne smemo pretakati vina tako, da bi se nasrkalo preveč zraka, temveč naj polagoma teče v škaaf ali ga pa natakamo naravnost v pripravljen sod, ki ga je prej neposredno dobro zažveplati (en tenek trak žvepla na 2 hl ali 5 g natrijevega bisulfata na hl vina).

Žveplanje je drugi pripomoček, ki pospešuje čiščenje in zorenje vina. Rjavenju podvrženo vino moramo pri vsakem pretakanju bolj močno zažveplati. Vino, ki v kozarcu ne rjavi, je zažveplati le zmerno. En tenek trak žvepla zadostuje tu za 4 hl vina, ali pa vzamemo namesto žvepla 2 g natrijevega bisulfata na 1 hl vina.

Močnejše žveplano vino moramo pustiti ležati vsaj štiri tedne, da se duh po žveplu v njem izgubi, preden ga nastavimo. Sveže žveplano vino ima oster okus in povzroči lahko glavobol. Če pa vino dlje časa leži, se v njem žveplov dvokis pretvori v druge spojine in duh po žveplu izgine. Zato je treba postopati pri žveplanju previdno; žveplati se ne sme nikoli več, nego je treba, in se mora vselej po žveplanju pustiti vino primeren čas ležati, da se ugladi. Ako močno žveplamo črno ali rdeče vino, izgubi nekaj barve. Tretji pripomoček s kojim pospešimo naravno čiščenje vina, je *umetno čiščenje ali pa precejanje* (filtriranje) vina.

Umetno čiščenje vina obstoja v tem, da pramešamo vinu kako snov (čistilo), ki se v njem strdi in pade kot fina usedlina na dno. Ta drobní prah se polagoma sesede na dno soda in potegne nesnago v vinu s seboj.

Najnavadnejša čistila so *beljakovine*, ki se v vinu spajajo s čreslevino. Kot tako čistilo je predvsem znana želatina ali žolica, to je fin francoski lim. Ta se rabi posebno za bela, zlasti bolj trda zagatna vina, ki jih ne samo očisti, ampak jim odvzame tudi nekaj barve in čreslevine, tako da postane ž njo čiščeno vino svitlejše in milejšega, finejšega okusa. Na vsak hl vina vzamemo kakih 12 do 15 g (1½ dkg) želatine. Želatino namočimo 24 ur v mrzli vodi, da se omehča, potem odlijemo mrzlo vodo in nalijemo na ono par kozarcev vrele vode, nakar se raztopi. Raztopljeno želatino vlijemo v škaaf, ji dodamo en ali dva litra vina in vse skupaj z obeljeno brezovo metlico dobro raz-

tepemo. Nato pridenemo tej raztopini zopet nekaj vina in to nanovo dobro raztepemo. To ponavljamo toliko časa, da je škaaf poln. Nato zlijemo čistilo v sod, premešamo ga dobro z vinom, zalijemo sod do vrha in ga zamašimo. Da se čistilo odloči od dog, potrkavamo na doge s kladivom par dni zaporedoma po večkrat na dan. Po preteku 14 dni ali treh tednov pade čistilo in ž njim nesnaga v vinu na dno soda, nakar ga pretočimo v čist, nekoliko zažveplan sod.

Če je vino napravljeno po noyem načinu, to je brez kipenja na tropu, ima premalo čreslevine, da bi se mogla želatina v njem strditi. Zato mu moramo kake 4 dni pred čiščenjem dodati 8 do 10 g čreslevine na hl.

Čreslevino (tanin) raztopimo v vinu ali v finem špiritu, vlijemo v sod in tam premešamo z vinom.

Najbolj navadno čistilo, ki ga ima vsak doma, je *jajčji beljak*. Na vsak hl vina vzamemo beljak od dveh prav svežih jajc. Beljak precedimo skozi gosto platno v škaaf, dodamo nekaj vina in vse skupaj raztepemo z vinom enako kot pri želatini. Čistilo vlijemo v sod, premešamo ga z vinom, sod zalijemo, zamašimo, sploh izvedemo vse tako kakor pri želatini.

Jajčji beljak rabimo zlasti za čiščenje rdečih ali črnih vin, ker jim ne odvzame preveč barve in ne čreslevine. Zato tudi takim vinom ni treba dodajati te snovi.

Precejanje ali filtriranje vina je hitrejši in enostavnejši pripomoček kot čiščenje. Rabimo pa zanj poseben aparat (filter) čedilo imenovan, ki ni vsakemu na razpolago. Kdor se zanima za filtriranje vina, naj se obrne do podpisanega. B. Skalický.

Vojaške podpore

s posebnim ozirom na zakon z dne 28. marca 1918, drž. zak. št. 119.

Piše dr. Lapajne, odvetnik v Krškem.

(Konec.)

Pogoja za priznanje namenil svojcem invalidom, sta dva: 1.) dokazana *potreba* prosilca, 2.) dokazana njegova *odvisnost* od invalida pred njegovim vpoklicem. Kogar invalid ni ne vzdrževal, ne trajno podpiral, ali kdor se lahko vzdržuje brez namenila, tega prošnja se bo zavrnila.

Od zadnjega pogoja pozna zakon, čisto podobno kakor zakon o prež. prispevku, važno *izjemo* za tiste svojce (najožje sorodnike), katere je invalidni po v. d. z. *moral* vzdrževati. Ti imajo pravico do namenil tudi če jih invalidni pred vpoklicem ni vzdrževal, temveč svojo vzdrževalno dolžnost zanemarjal. Katere so te privilegirane osebe, sem navedel pod točko II. razprave o prež. prispevkih. Višino namenil tem osebam določuje komisija po svojem previdu.

Ako je prosilec trajno nesposoben za vsako delo, nima nikogar, da bi se nanj oprl, in je živel z invalidom *sam* v skupnem gospodarstvu, potem je upravičen do *dvojnega* namenila.

Namenila vseh, ki so živali z invalidom v skupnem gospodarstvu, ne smejo presegati šestkratne gorinavedene enotne postavke, torej pri 20% ni izgubi na kmetih zneska 180 K na mesec.

Tudi za ta namenila se je upravičenim zglašiti pri *občini* v enem letu, potem ko se invalidnemu prizna inval. pokojnina, ali do 31. marca 1919, ako se mu je priznala pred 1. aprilom 1918.

Prošnje rešujejo iste okrajne komisije, ki odločujejo o prez. prispevkih.

Č. Podpore svojcem padlega, pogrešanega ali v vojni službi umrlega moštva.

Te podpore so urejene po istih zakonih, kakor podpore svojcem invalidov, in se z njimi v vseh bistvenih pogledih vjemajo. Z drugimi besedami: zakon ravna z vdovami, sirotami in ostalimi zapuščenimi sorodniki vojakov enako, kakor s sorodniki pohabljenih. Zaenkrat torej dobivajo (skoro brez izjeme) prez. prispevke in so od drugih podpor izključeni. (Vojaške preskrbovalnine sicer dobe, a se jim vračunajo v prez. prispevke: glej pod D).

Ko pa se jim po dokončanju vojne, ozir. 6 mesecih po vojni ustavijo prez. prispevki, bodo prejeli zak. 28. marca 1918 ustanovljena *namenila* pod enakimi pogoji, kakor svojci invalidov. Le glede sirot je določena posebna dobrota, da jim odvisnosti od pokojnika ni treba dokazati, če jim je bila priznana vojaška vzgojevalnina.

Da tudi zakon o *namenilih* (ravnotako kakor zakon o prez. prispevkih) ne dela razločka, ali je bil invalidni, pogrešani, padli ali v vojni službi umrli pravi vojak ali le vojaški delavec, jeli služil prostovoljno ali prisiljeno, in da dobivajo svojci, oziroma zapuščenici v vseh slučajih *enaka* *namenila*, je skoro samoobsebi umevno.

Namenilo zapuščenim po padlem, pogrešanem ali v vojni službi umrlem moštvu znaša na osebo in mesec 48 K, v večjih mestih 54 K. Drž. podpore, ki so veljale prej, pred 1. aprilom 1918 in bile nadomeščene z *namenili*, so bile neznatne, (120 K za vdovo, 12 K za siroto brez očeta, 36 K za siroto brez staršev, vse računano na leto in še z nekaterimi nadaljnimi omejitvami).

D. Vojaške preskrbovalnine.

K tem prištevamo *pokojnine vdovam* padlega ali v vojni službi umrlega moštva in *vzgojevalnine* njih *sirotam*. Ustanovljene so bile, (kakor invalidske *pokojnine*) s predvojnimi zakoni in so tedanjim razmeram primerno nizke. Odkar so pa vojni zakoni vpeljali prez. prispevke in *namenila*, so izgubile skoro vsak pomen. Kajti, če se tudi naprej priznavajo in izplačujejo se uživalcem prez. prispevkov in namenil vanje *vračunavajo* tako, da dobe izplačane sicer posebej *pokojnine* (vzgojevalnine) in prez. prispevke (*namenila*), *ali skupaj le toliko, kolikor jim gre prez. prispevka (namenila)*. Le za take vdove, ki niso upravičene za prez. prispevek (*namenilo*), ker n. pr. niso potrebne, imajo *pokojnine* še gmoten pomen, ker se izplačujejo brez ozira na potrebo (tudi bogatim vdovam).

Višina *pokojnini* se ravna po šarži pok. soproga, in sicer dobi (v vojni):

vdova prostaka	mesečno	9—	K
" poddesetnika	"	12—	"
" desetnika	"	15—	"
" četovodje	"	18—	"
" narednika	"	22·50	"

Dokler je vdova za vsako pridobivanje nezmožna in brez premoženja, dobi k *pokojnini* 8 K mesečne doklade. Ako se zopet omoži, izgubi *pokojnino*, a dobi odpravnino v višini *pokojnine* za 12 mesecev.

Vzgojevalnine *sirotam* (le zakonskim ali pozakonjenim otrokom) znašajo brez ozira na očetovo šaržo 4 K na mesec, dokler prejema mati *pokojnino*. Ako jo izgubi (ker je n. pr. umrla ali se omožila), se zviša

na 6 K mesečno. Dečki jo prejemaajo do 16., deklice do 14. starostnega leta.

Pokojnina za mater in vzgojevalnina za otroke ne smejo skupaj presegati zneska 45 K. Ako mati ne prejema *pokojnine*, ne smejo vzgojevalnina skupaj presegati 30 K na mesec.

E. Amerikanske podpore.

Tako imenuje naše ljudstvo državne podpore, ustanovljene z zakonom z dne 17. avg. 1917, drž. zak. št. 376. Točno to imenovanje ni, ker podpore niso namenjene le svojcem ameriškimi, temveč v *vseh* sovražnih ozemljih zadržanih avstr. državljanov. Vendar se za naše razmere lahko držimo tega udomačenega imenovanja, prvič, ker je pretežna višina v poštev prihajajočih svojcev zadržana v Ameriki (le malo na Francoskem, še manj na Angleškem, Italiji in drugih krajih) in drugič, ker je ena najnovejših odredb določila, da se za v Ameriki bivajočimi svojci prejema podpora tudi tedaj, če nam dotična ameriška država ni napovedala vojne, pač pa je z njo zaradi vojne ustavljen promet.

Amerikanske podpore so se morale vpeljati, ker je bilo veliko tukajšnjih življenj odvisno od podpor od amer. izseljencev, ki so po izbruhu vojne z Ameriko (7. decembra 1917) in še prej popolnoma izostale.

Pogoji za podelitev so: 1.) da je bilo preživljenje prosilca odvisno od Amerike, 2.) da se nahaja sedaj v nevarnosti, in 3.) da je ameriški svojec *siloma* tamkaj zadržan. Prva dva pogoja sta bralcu že znana in ne potrebuje razlage, pač pa tretji, ki se je po različnih deželah in glavarstvih različno tolmačil.

Nekatera glavarstva so bila mnenja, da zadržuje Amerika (ali druga sovražna vlada) le tiste državljane „*siloma*“, ki so pred izselitvijo doma doslužili vojake; druga glavarstva, da so „*siloma*“ zadržani vsi tisti, ki bi bili po sedanjih vojnih zakonih pri nas vojaki ali vojaški delavci, torej vsi moški od 18—55 leta. Končno je vlada dovolila najširšo razlago tega pojma, da je namreč *siloma* zadržan vsak avstr. državljan, moški ali ženski, brez ozira na starost, ki bi *hotel* priti nazaj v domovino, a zaradi ustavljenega prometa tega ne more. Zato se dandanes podeljujejo te podpore, čim sta dokazana pogoja 1)–2) in ni sumiti, da bi se ameriški svojec po *lastni* volji nahajal v Ameriki.

Ta sum je upravičen, ako je tamošnji svojec postal ameriški državljan, ali ako je doma dezertiral, pa tudi, ako se nahaja v Ameriki že tako dolgo, da njegova povrnitev v domovino ni verjetna, zlasti ako je še tukajšnje sorodnike k sebi vabil, in pod.

Pri določitvi *višine* amer. podpor je uporabljati predpise zakona o prez. prispevkih. Po teh prejemaajo 1·60 K na dan žene, zakonski otroci in v skupnem gospodarstvu z vpoklicanim ob času vpoklica živeči svojci. Drugi svojci dobivajo prez. prispevek v višini dejanskih podpor. Sledeč tem predpisom bi mogle prejemat 1·60 K na dan na amer. podpori le zak. žena in otroci, kajti v skupnem gospodarstvu z Amerikancem ob času izbruha vojne z Ameriko ni živel nobeden tukajšnjih svojcev. — Vendar se nekatera glavarstva ne ozirajo na razmere ob izbruhu vojne, temveč ob času izselitve.

Drugi svojci dobe amer. podporo v višini dejanskih, iz Amerike prejetih podpor, katere morajo izkazati (najboljše) s poštnimi odrezki. Če so bile te dejanske podpore nizke, potem njih preživljenje sploh ni bilo odvisno od teh podpor, in se prošnje zavračajo.

Svojci, ki imajo po o. d. z. pravico do podpor (nez. otroci, starši v pomanjkanju), dobe amer. podporo brez ozira na dejansko podpiranje s strani Amerikanca v sodnijsko priznani ali po previdu c. kr. glavarstev določeni višini. Le ta so namreč pristojna za rešitev prošnj.

Pritožbeni rok proti rešitvam traja le 14 dnij (pri prež. prispevku 60 dnij). Zoper odločbo c. kr. dež vlade je mogoča v 4 tednih nadaljna pritožba na c. kr. ministrstvo za notranje zadeve.

Ako so upravne oblasti pri svojih odločbah kršile zakon ali pomanjkljivo postopale, je, kakor pri prež. prispevkih, mogoča pritožba na c. kr. upravno sodišče na Dunaju.

S tem končujem v glavnih potezah podano sliko veljavnih vojaških podpor, ki je tako pestra, da napoveduje najnovejši zakon o namenilih sam, da ostane v veljavi le do nove ureditve vojaške preskrbe.

„Pripis. Članek je bil spisan sept. mes. pod avstrijsko vlado. Narodna vlada SHS je odredila, da ostanejo vsi zakoni in predpisi, torej tudi glede vojaških podpor zaenkrat v veljavi. Ravno po teh zakonih pa se morajo ustaviti preživljenski prispevki (vzdrževalnine) svojcem vseh onih, ki so se zdravi vrnili iz vojske. Tudi ameriške podpore se bodo ustavile, ker Amerikanci niso več siloma zadržani. Najnujnejša je izvedba zakona o namenilih, zlati našim invalidom. Zanj je treba le nezamudne razpošiljatve obrazcev za prošnje in po izpolnitvi hitre rešitve s strani preživljenskih komisij.“

N A R E D B E

Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Naredbe poverjeništa za kmetijstvo: Razglas.

Poslovna doba ribarskega okrajnega odbora za Kranjsko je že potekla, toda v sedanjem času se, ker so del Kranjske zasedle italijanske čete, redna volitev ne more izvršiti. Posli ribarskega okrajnega odbora za Kranjsko zatorej v zmislu § 30. rib. zak. začasno preidejo na Slovensko kmetijsko družbo.

V Ljubljani, dne 11. decembra 1918.

Glede prometa z govejo živino.

Promet s plemensko govejo živino in z govejo živino v gospodarske namene je v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani prost.

Izvažati se sme taka živina iz območja Narodne vlade SHS v Ljubljani samo z dovolitvijo te Narodne vlade.

Ta naredba nikakor ne izpreminja predpisov o prometu za klavno živino in živinskih potnih listih. Zato se odreja, da se vsaka prodaja in vsak nakup plemenske goveje živine ali goveje živine za gospodarske namene nznani županstvu in zaupniku vnovčevalnice za živino in mast.

V Ljubljani, dne 16. decembra 1918.

Poverjenik: *Prelat Kalan* s. r.

Naredba poverjeništa za prehrano: O najvišjih cenah za klavne prasiče.

Za klavne prasiče se določajo nastopne najvišje cene za kilogram žive teže:

- 1.) za špeharje, to je za prasiče nad 100 kg teže približno vsaj 30 % od žive teže špeha, po 10 do 13 kron;
- 2.) za pršutarje, to je za prasiče od 60 do 100 kg žive teže, nadalje za prasiče nad 100 kg teže, ki očitno nimajo 30 % od žive teže špeha, torej niso špeharji, po 9 do 11 kron;
- 3.) za merjasce brez ozira na težo po 6 do 7 kron.

Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 14. decembra 1918.

Poverjenik: *Dr. Tavčar* s. r.

Naredba poverjeništev za notranje zadeve, za finance, za kmetijstvo in za pravosodstvo.

Kot deželna komisija za promet z zemljišči v zmislu § 11. cesarske naredbe z dne 9. avgusta 1915., drž. zak. št. 234., posluje za ves okoliš višjega deželnega sodišča SHS v Ljubljani (točka V., št. 1, naredbe celokupne vlade z dne 14. novembra 1918., št. 111, Uradni list št. 11) deželna komisija za promet z zemljišči v Ljubljani.

Ako se zemljiškknjižni predlog do razglasitve te naredbe še ni vložil, odločuje dež. komisija za promet z zemljišči v Ljubljani tudi o vseh pritožbah zoper ukrepe, ki so jih izrekle komisije za promet z zemljišči po 31. oktobru 1918., čeprav sta o pritožbi morebiti že odločili deželni komisiji v Gradcu ali v Celovcu.

Kot posredovalnici v zmislu § 2. ministrske naredbe z dne 30. decembra 1917., drž. zak. št. 3. iz leta 1918., poslujejo odslej izključno le še Zadruga zveza, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Celju, za okoliš okrožnih sodišč v Celju in Mariboru v njiju vsakokratnem obsegu, nadalje Zadruga zveza, registrovana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, in zveza slovenskih zadrug reg. zad. z omej. zavezo v Ljubljani, za vse ostalo okrožje višjega deželnega sodišča SHS v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1918.

Dr. Brejc s. r.

Dr. Kukovec s. r.

Prelat Kalan s. r.

Dr. Ravnhar s. r.

Poziv vojaškim invalidom.

Vojaški invalidi bodo še vsi novič poklicani k nadpregledu (superarbitraciji), kjer se jim nanovo prizna invalidna pokojnina. Nadpregledna komisija bo v kratkem začela z nadpregledi, ki se bodo za vse vojaške invalide, bivajoče na Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Istri, vršili pri vojnem dopolnilnem poveljništvu v Ljubljani. Najprej se pozovejo vsi tisti, katerim je bila že ali pa jim bo v kratkem ustavljena pokojnina; potem pridejo ostali na vrsto. Vojaški invalidi, ki še niso bili dozdej pri nadpregledu in se zaradi hibe ali bolezni, dobljene v vojaški službi, ne morejo preživljati sami ter so mimo tega v slabih gmotnih razmerah ali celo v bedi, brez vsakih pomočkov in brez podpore, se pozivljejo, naj se pismeno, in sicer po okrajnem glavarstvu ali orožništvu prijavijo pri vojnem dopolnilnem poveljništvu v Ljubljani, ki jih potem čimprej vpokliče k nadpregledu, da se jim prizna pokojnina. V prijavih, katerim naj se priloži — če le mogoče — zdravniško izpričevalo, je treba natančno navesti ime, čin, polk, rojstno in naborno leto, domovinsko občino, okraj in bivališče.

Vojno dopolnilno poveljništvo v Ljubljani.

dne 17. decembra 1918.

Plačevanje davščin na Kranjskem.

Finančno deželno ravnateljstvo v Ljubljani je odredilo, da se davščine (direktni davki, pristojbine itd.) na Kranjskem ne plačujejo več pri poštnih uradih s poštahranilničnimi položnicami, ampak do preklica v gotovini pri pristojnem davčnem uradu.

Stranke se pozivljejo, naj svoje davščine poravnajo v redu in se pri tem točno držijo pričujoče odredbe.

V Ljubljani, dne 12. decembra 1918.

Finančni deželni ravnatelj: *dr. Rupnik* s. r.

Štetje in klasifikacija konj.

Po razsulu avstro-ogrške armade se je število konj in vozil v naših krajih izredno pomnožilo. Potrebno je, da se dobi pregled čez te konje in yozove in da se dožene upravičenost sedanje posesti. Treba je tudi ugotoviti potrebo naše jugoslovanske armade.

V to svrhu je Narodna vlada ukazala splošno štetje, oziroma klasifikacijo konj in štetje vozov na sledeči način:

1.) splošno štetje vseh v slovenskih pokrajinah se nahajajočih konj in vozil,

2.) popis vseh konj, ki so bili do 1. novembra t. l. last avstro-ogrške armade, ali pa last oseb, ki so spadale k tej armadi.

To se zgodi na ta način, kakor se je to svoječasno vršilo pri seznamih, ki jih je sestavljala občina v svrhu klasifikacije konj in štetja vozil. Pri vsaki osebi se ima natančno ugotoviti, na kakšen način je prišla v posest konja.

Te sezname ima občina sestaviti v dveh izvodih; od katerih enega doloži na „*Vojaško evidenco konj v Ljubljani, Nušakova vojašnica*“, drugi pa ostane pri občini in se nadalje dopolnjuje.

Pri klasifikaciji, ki se vrši v dotičnem kraju, naj prinese občinski zastopnik ta seznam s seboj. Poleg tega se mora vpisati v te sezname tudi take osebe, ki so konje že prodale; komisija pa bo preiskala, v koliko je imel dotični pravico do tega.

Ti sezname morajo dospeti na vsak način, najkasneje do 15. januarja 1919 na „*Vojaško evidenco konj*“; okrajna glavarstva so odgovorna, da se ta rok nikakor ne prekorači.

3.) Vsa poveljstva in druge oblasti, ki so proti potrdilu, oziroma reverzu oddajale erarične konje, imajo tozadevne sezname in prepise potrdil čimprej vpslati „*Vojaški evidenci konj*“.

Doba in začetek klasifikacije, kakortudi vse pravice in dolžnosti te komisije, se bodo pravočasno razglasile. O tem se obvestijo vsa okrajna glavarstva, občine, orožniške postaje in štacijska poveljstva.

Dr. Lovro Fogačnik l. r.

VPRAŠANJA in ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na slovo kmetijsko društvo kranjsko ali na uredništvo „*Kmetovalec*“, se načelno odgovarja le v „*Kmetovalec*“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrstijo med „*Vprašanja in odgovore*“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le s začetnimi črkami, se vršijo v koš. V „*Kmetovalec*“ se pri vprašanju nildar ne natisne vprašalčevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na poznejše došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „*Kmetovalec*“, ampak le pisмено, če je pisnu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 150. Lansko leto so se mi v žitnici zaredili žitni molji, ki so mi uničili obilo zrnja, ter vprašam kako se odpravijo žitni molji? (I. V. v B.)

Odgovor: Molji so majhni metuljčki, ki jih opažamo v maju in juniju po zidovih, tramovih, vratih in oknih žitne shrambe. Samice teh metuljčkov izležejo spomladi jajčeca na žitno rastlino. Iz jajčec se razvijejo ličinke, ki se hranijo z v zrnju se nahajajočo tvarino. Te ličinke pridejo v jeseni z žitnim zrnjem v shrambo, kjer nadaljujejo svoje škodonosno delovanje in se, ko dosežejo dolžino 1 cm, zabubijo. Iz bub se spomladi izležejo novi metuljčki, ki razplode kmalu svoj žitnemu zrnju škodljivi zarod. Zatiranje žitnih moljev je mogoče le s pridnim čiščenjem žitnic. Vse špranje in odprtine v tramovju, zidovju in tleh je zadelati in namazati z apnom, lesovine pa še preje s katranom. Stem se prepreči zabubenje ličink na takih mestih, kjer bi drugače nemoteno lahko izvrševale svoje delo. Na kupe, kjer se je zaredil žitni molj, oziroma njega ličinka, je položiti vlažne odeje (plahte). Na te ličinke kaj rade zahajajo, tako da se jih prav lahko pobere in pomori. Kot nadaljnje sredstvo za zatiranje teh škodljivcev se priporoča, okrog kupov nastaviti posode z vodo, kajti metuljčki se kaj radi zbirajo ob vodi in mnogo jih pri tem utone. Vsekakor pa bodi glavno geslo kot sredstvo proti tem škodljivcem—čistota žitne shrambe. T.

Vprašanje 151. Kako se ohranijo zeljnate glave pozimi dalj časa sveže in zdrave, da mi jih bo mogoče porabiti za zeljnato solato? (A. G. v K.)

Odgovor: V ta namen je vse zdrave zeljnate glave skupno z vsem zdravim vnanjim listjem položiti drugo poleg druge v primerno klet v pesek. Klet mora biti zračna, temna in ne premrzla, ker drugače bi v slednjem slučaju zmrazilo vrhnje listje podleglo gnilobi ter okužilo sosednje glave. Vse zeljnate glave je vsaj vsak teden pregledati in z njih odstraniti nagnito listje. Dalje se priporoča, da se mehkejše in slabéjše glave vsekakor uporabi preje kot trde, ker se prve rade pokvarijo. T.

Vprašanje 152. Kaj je vzrok, da se kravi, ki sem jo dal pred mesecem zaskočiti, izceja iz sramnice beli sluz? (J. K. v R.)

Odgovor: Izcejanje sluzi iz sramnice po zaskočenju povzroča včasih razdraženje spolnih živcev, kar traja le nekaj dni. Ker se kravi v Vašem slučaju izceja beli sluz že cel mesec in se to še vedno bolj stopnjuje, je to najbrže vzrok nevarno vnetje spolovil, oziroma telčnika. To vnetje povzročajo škodljive bakterije, ki se prenašajo posebno pri zaskočenju z živali na žival. Tudi Vaša krava se je nalezla tega vnetja najbrže od okuženega bika. Krava, ki ima vnetje spolovil, ima navadno oteklo sramnico in je zaradi bolečin in srbenja v okuženih delih zelo nemirna. Ker je ta bolezen zelo nalezljiva in nevarna, zato je takoj poklicati živinozdravnika, da Vam da potrebno navodilo, kako je zdraviti to vnetje. T.

Vprašanje 153. Kaj je vzrok, da dobiva moja starejša kakortudi mlada goveja živina na nogah šibke kosti in kako je temu odpomoči?

Odgovor: Vaša živina ima najbrže kostolomnico (osteomalacie); to je bolezen, ki se pojavlja na živalih, ki uživajo dalj časa slabo krmo, obsegajočo nezadostne množine rudninskih, posebno apnenih in fosfornatih spojin. Glavna snov, iz katere sestojé kosti, je fosfornato apno, ki ga tvori živalsko telo iz navedenih spojin, katere se pri prisnavljanju odvezemajo krmí. Da se torej izboljša, oziroma ozdravi naznačena bolezen, je potrebno podajati živini krmo, ki obsega dovolj apnenih in fosfornatih spojin. Kot tako smatramo močna krmila, h katerim mešamo malo množino raznih apnenih rudninskih krmil. Med slednje štejemo klajno apno, čiščeno kostno moko, klorovo apno in druga apnena krmila, ki učinkujejo posebno na ta način, da omejujejo v prebavilih učinek razkrajajočih kislin, ki

bi zamogle v večji množini škodovati prebavljanju. Med močno, kakortudi obsežno krmo je torej pokladati na dan in glavo mlajši živini 2—3 žlice, starejši pa 4—6 žlic klajnega apna ali pa drugih navedenih apnenih krmil. Opomniti je dalje še dejstvo, da je kostolomnica razširjena posebno v krajih, kjer dobiva živina krmo z močvirnatih in torej malo apna obsegajočih travnikov in pašnikov, ki se (če se sploh kdaj gnoje) gnoje le z gnojnico, torej enostransko, dočim se Tomasova žlindra in apno gnojilo, ki je za take zemlje neobhodno potrebno nikdar ne trosi. Da bo v bodočnosti uspevala naša v vojnem času že tako in tako zanemarjena živinoreja, je torej skrbeti v prvi vrsti za dobro krmo, katera pa uspeva le na vsestransko gnojeni zemlji. Glede klajnega apna, ki ga prodaja družba, opozarjamo nadalje še na članek »Vpliv klajnega apna na živalsko telo«, ki je priobčen v 16. številki letošnjega »Kmetovalca«.

Vprašanje 154. V naših vinogradih imamo oddelek, zasajen z belim burgundcem, kojega ključke smo dobili naravnost s Francoskega. Četudi je vino izvrstno, trta le premalo rodi. Zatrjevalo se mi je, da zahteva ta vrsta dolgo režnjo, ker samo pri tej režnji dobro rodi. Prosim pojasnila, je-li to res? (A. N. v R.)

Odgovor: Beli burgundec spada med one zlahtne vrste, ki dajejo najfinejša bela vina. Trta zahteva dobro, rodovitno, globoko, pa ne suho zemljo, bolj zložno in ne previsoko lego ter daljšo režnjo. Star les naj bo daljši, enoleten (rodni) les, naj se reže na polulocnje (kratke šparrone) kakih 6 oces. Pri zelo kratki režnji, na pr. pri glavni vzgoji in na reznikih, ne rodi dobro. Vobče mu torej prija režnja, ki je na Dolenjskem (Kranjskem) običajna, to je pri 30 do 40 cm visokem starem lesu se nareže po en reznik dveh oces in en šparon šestih oces. Pri tej režnji rodi zadovoljivo in enakomerno. Vino je zelo fino, milo. Mošt ima normalno 20% sladkorja in 6‰ kisline. Za Vaše razmere je pri dobri legi in pravilni režnji za pridelovanje finih, buteljskih vin zelo priporočljiv. Kratko, to je na same reznike, ga pa rezati ne smete.

Vinarski nadzornik B. Skalický.

KMETIJSKE NOVICE.

Natrijev bisulfit ali kako odirajo trgovci kmeta.

Pred kratkim je bil kmet z Dolenjskega pri nas in nam pripovedoval, da je šel k trgovcu po natrijev bisulfit. Kupil je od njega 20 dekagramov ter plačal zanj 20 K čitaj *dvajset kron*. Plačal je torej za kilogram nič manj kot *sto kron*. Kmetijska družba pa ga prodaja kilogram po 1 K 40 v. To so tisti naši »pošteni« trgovci, ki hočejo, da jim kmet prodaja svoje pridelke po najnižjih cenah. Dobra šola je to za nezavedne kmetovalce, ki nočejo pristopiti h kmetijski družbi, češ, da jim preveč zaračunava blago. Ne čitajo pa »Kmetovalca«, ki ima med družbejnimi vestmi cene vseh pripomočkov, ki jih potrebuje kmetovalec v domačem gospodarstvu. Tam je tudi vedno oglašeno počim je natrijev bisulfit, ki ga rabijo za žvepljanje vina in sodov.

Program novega ogrskega ministra za kmetijstvo. Ogrski kmetijski minister Barna Buza se je izrazil o preustroju kmetijstva na Ogrskem, kakor si on to predstavlja: Posestno stanje hoče urediti na ta način, da preskrbi čim največji množini ljudstva zemljiško posest. Zemlja naj bo last tistega, ki jo obdeluje. Cerkvena in občinska posestva, dalje ona denarnih zavodov naj jih država odkupi za primerno ceno, jih razdeli v enako velika mala posestva.

ki se prepuste kmetom, ki se za to priglasijo, proti odškodnini, ki jo je plačati tekom petdesetih let. Taka posestva naj obsegajo približno deset oralov zemljišča. V prvi vrsti naj dobe taka posestva tiste delovske rodbine, ki so bile kot služinčad na takih veleposestvih. Če bodo o tem zvedeli ogrski Amerikanci se jih bo veliko vrnilo v domovino. V manjšem številu se ustanove tudi srednje velika posestva od 100 do 200 oralov. Da se prepreči razkasanje teh malih posestev in zopetno zbiranje v posameznih rokah, se v zemljiški knjigi zabeleži njih nerazdeljivost. Ustanove se kmetijske komore, da se s tem povzdigne kmetijsko pridelovanje in omogoči napredek v kmetijskih panogah. Vsak kmetovalec, ki poseduje najmanj en oral zemljišča, mora biti ud take kmetijske komore. Take kmetijske komore se združijo v okrajne komore in te zopet v skupni deželni komori. Proizvajanje umetnega gnojila se naj podržavi ter ima država monopol tega v rokah, s čim bi se omogočilo, da dobijo kmetovalci umetni gnoj po ceni v roke. Da se odpomore pomanjkanju premoga, hoče vlada sama izkoristiti vse vodne moči v državi in jih oddajati industrijskim obratom v uporabo. Po sklepu miru hoče izrabiti vodne moči za približno en milijon konjskih sil, kar bi zadostovalo za vse kmetijstvo in industrijo. V državno vodstvo bi se prevzelo tudi vse namakalne in osuševalne naprave, dalje vse vinarstvo in sadjarstvo. Vse to bi seveda stalo ogromno denarja. Toda ta kmetijski minister se tega kar nič ne boji, kajti, pravi, če je mogel narod žrtvovati v vojne namene v štirih letih trideset milijard kron, bo mogel to še lažje storiti v enem ali dveh desetletjih, da se nanovo vspostavi »uničena« ogrska domovina. Ogrom se torej obeta po tej vojni zlata doba narodnega gospodarstva, kakor je ni še doživel noben narod v vsej zgodovini. Tudi v naši stari Avstriji smo slišali pred letom tak lep program bivšega kmetijskega ministra grofa Sylva-Taroucca. Toda optimisti nismo bili nikdar. Če Ogrji tem besedam svojega ministra verujejo, srečni oni.

URADNE VESTI

Slovenske kmetijske družbe.

V a b i l o

ki občnemu zboru kmetijske družbe v Cerkljah pri Kranju, ki bo 12. januarja 1919 ob treh popoldne pri Ivanu Jenku.

S P O R E D :

1. Odobritev računa za leta 1914, 1915, 1916, 1917, 1918.
2. Volitev načelnika in odbora.
3. Pobiranje udnine za leto 1919.
4. Sprejem novih udov.

Cerklje, 27. decembra 1918.

Ivan Jenko.

V a b i l o

ki občnemu zboru kmetijske podružnice Sv. Križ pri Litlji, ki bo 2. februarja 1919 ob treh popoldne v hiši načelnika.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Pregled računov za leto 1918.
3. Volitev tajnika.
4. Raznoterosti.

Sv. Križ pri Litlji, 29. decembra 1918.

Josip Oven, načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Slovenske kmetijske družbe.**

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 5 K na leto.
Posamezna številka stane 40 h.
Udje Slovenske kmetijske družbe dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: inserat na vsi strani 240 K, na 2/3 strani 160 K, na 1/2 strani 90 K, na 1/3 strani 40 K in na 1/12 strani 20 K. Družabnikom 10 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 90 h.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Slovenske kmetijske družbe; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 24. V Ljubljani, 31. decembra 1918. Letnik XXXV.

Tržna poročila.

Naredba 43. poverjenstva za prehrano.

Žitni zavod v Ljubljani bo plačeval odslej kmetovalcem za oddano žito, fižol in krompir naslednje prevzemne cene za en kilogram:

pšenica	K 1,-
raž	1,-
ječmen	1,-
oves	1,-
koruza	1,-
ajda	1,-
fižol	2,-
krompir	60.

Te cene veljajo le za zdravo blago, ki se odda prostovoljno. Za blago, ki se odvzame s silo, se zniža prevzemna cena za 50 %.

Dosedanje prevoznice za pošiljanje žita, mlinjskih izdelkov, sočivja in krompirja se razveljavljajo; odslej veljajo le prevoznice, ki jih bo izdelal žitni zavod v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 5. novembra 1918.

Naredba poverjenstva za prehrano glede cen živilom.

Za žitni zavod v Ljubljani se določajo naslednje oddajne cene: 1 kg krušne moke 1 K; za 1 kg otrobov 20 vin.; za 1 kg ovsene obloge 50 vin.; za 1 kg vseh drugih mlinjskih izdelkov 2 K; za 1 kg fižola 2 K 50 vin.; za 1 kg krompirja 66 vin. Pri nadrobni prodaji se smejo zaračunavati pribitki do 10 odstotkov. — V Ljubljani, dne 15. nov. 1918.

Najvišje cene za klavno goved.

Za klavno goved in za teleča se določajo nastopne najvišje cene za kilogram žive teže:

Voli:	
I. kakovost	K 4-50
II.	4,-
III.	3-75
IV.	3-50
Krave:	
I. kakovost	K 4-10
II.	3-70
III.	3-50
IV.	3-30
Telice in biki:	
I. kakovost	K 4-30
II.	4,-
III.	3-70
IV.	4-30
Teleta:	
I. kakovost	K 6,-
II.	5,-

Ta naredba dobi moč z dnem razglasitve.

V Ljubljani, dne 27. novembra 1918.

Poverjenik: Dr. Ivan Tavčar s. r.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 20 vinarjev v jenzaru ali znakmah, sicer se naznanila ne objavijo. Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Suhe gobe (jurčke) kupuje po najvišjih cenah tvrdka M. Gersak & Co., Ljubljana Kongresni trg 10. 119

Več kosov domačega platna je naprodaj, zamenja se tudi za mast, špeh ali maslo, v Ljubljani, Poljanska cesta, št. 35. 180

Kotle za žganje kuhati, železne, znotraj in dvemi cevmi, dobavi po pošti L. Fürsager Radovljica, Gorenjsko. 183

Novo črno brinje se dobi pri Iv. Knezu v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 3. 184

Proda se 10 brejih koz. Poizve se pri Ant. Kržišnik v Žirovnici št. 6. Cena po dogovoru. 195

Cepljeno trsje na raznih priporočenih podlogah, enoletno, po 2 K komad, necepljene šmarnice po 1 K komad prodaja: Anton Stodnjak, vrtnar in posestnik, pošta Jursinci pri Ptuj. 191

Čebelarji! Kupim nove kakortudi rabljene panje Znidaršičevega sistema. Ponudbe na Janko Marčan, Ljubno, p. Podnart. 202

Panje z čebelami in medom pa tudi prazne panje kupi Stanko Dostál, župnik v Semiču. 203

Med in vosek, medu pitanca 100 kg, voska do 60 kg, lepo blago, ima naprodaj Ignacij Grčar, Cvibelj 3, pošta Žužemborg. Kupec naj pove najvišjo ceno. 204

Ronja 3 l. starega, široke pasme, prodaja Franc Babnik, pos., Tomačevo, p. Ježica. 205

Plemensko kravo in več mladih jagnjet imam naprodaj; krava je siva, velike rasti, 4 leta stara, molzna z mladim mlekom 2 meseca brejs. Luka Otoničar, v Cerknici, Rakek, postaja Notranjsko. 207

Vol, močan se zamenja za kravo mlekarico. Gorenjsko. 208

Tri piemenske bike dve leti stare, licencirane, lastne reje ima naprodaj župnišče v Semiču. 210

Trinajst mladih prasičkov po 7 tednov starih imam za prodati. Cena po dogovoru. Janez Grajšč, pos. v Strahinju, št. 41, pošta Naklo. 209

Sto hl vina in 150 l sljovke prodaja župnišče v Semiču. 211

Viničarja neozženega, sprejme takoj I. Globočnik, Krško. Hrana in plača po dogovoru. 215

Žagarja ki se razume tudi pri mlinu, sprejmem v službo. Več se izve pri Mlavcu, Doljenjavo, pošta Cerknica. 216

Mlin za mletje žita je naprodaj. Apolonija Vovk, Jesenice. 217

Sladkor dam za oves. Ponudbe sprejema iz prijaznosti upravništvo „Kmetovalca“. 218

Grenko sol, mizarški klej, strešno lepenko, pocinkano žično mrežo, portlandcement in razno železnino nudi A. Sušnik, trgovina z železnino, Ljubljana, Zaloška cesta 21. 219

Dva plemenska bika, eden tri leta star si-modolske pasme, drugi dve leti star pomurske pasme, oba izvrstna plemenjaka, semične barve prodaja za ceno po dogovoru Luka Otoničar, Cerknica št. 110. 220

Robila 4 leta stara, pinckavske pasme, črna, s košato grivo, na glavi ima male lise, je bila vzeta iz hleva pri Figovcu v Ljubljani 30. novembra t. l. Kdor mi pomore do kobile, dobi nagrado. Franc Jarc, Crna Vas 10 pri Ljubljani. 221

Šest prasičkov po 7 tednov starih ima naprodaj za ceno po dogovoru Ivan Kanc, Podsmreka 26, p. Brezovica. 222

Cementna (83)

strešna opeka

najbolj trpežne vrste se dobi pri tvrdki
Ivan Jelačin,
Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Vinometre »Bernadot« — Asbestov bombaž in prašek — Eponit — Francosko želatino — Lipovo oglje Marmornat prašek — Modro gallico — Natrijev bisulfit — Ribji mehur — Špansko zemljo — Tanin Žveplo v prahu — Limonovo kislino — Vinsko kislino — Sodo bicarbono — Strupa proste barve itd. ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija ANTON RANČ

Ljubljana, Židovska ulica 1. ☉

Karol Pollak

tvornica usnja
LJUBLJANA

kupi
8-9 cm debele
suhe

hrušove

in (86)

gabrove

plohe.

Kmetijska šola v št. Jurju ob juž. žel. sprejme v službo

kravarja, volarja in hišnika za dom, (87)

za pašnik na Boču pa oženjenega **majerja.**

Ponudbe sprejema Ravnateljstvo.

Industrija za razsvetljavo

družba z o. z.

Maribor ob Dravi

Gospodska ulica št. 5.

Električne naprave za razsvetljavo za mline, žage in druge kraje.

Električni motorji, električni gladilniki, električne žepne svetilke. (88)

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

Je imela koncem l. 1918 vlog . **K 80,000.000**—, rezervnega zaklada „ **2,500.000**—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje **po 3 0/0** (1)

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 0/0, izven Kranjske pa proti 5 1/4 0/0, obrestim in proti najmanj 1 0/0, oziroma 3/4 0/0 odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruge!

Berite! Lesotrci! Berite!

A. Šivic (9)

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjigi proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

J. Komatič, prodajalec strojev Ljubljana,

Gradišče šte. 11 priporoča dobro znano tovarno (50)

WELSIA

ki izdeluje izvrstne **brzoparilnike** vseh velikosti in porabne obenem za kuhanje žganja.

Priporočam tudi **žitočistilnike** (pajkelne)

na 6, 8, 9 in 12 mrež. Decimalne tehtnice cementirane od 50 do 300 kg z uteži vred. Sprejemam naročila na slamorne nože.

Cene po dogovoru.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (5)

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

3 1/4 0/0

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1918 nad 40 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 3 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadrugnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljše.

Pošne hranilnice račun šte. 828.406. Telefon šte. 183.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI ☉

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti šte. 18.

Obrestuje hranilne vloge po **3 1/4 0/0** (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad **42,000.000 kron.**

Stanje rezervnih zakladov **1,100.000 kron.**

DRUŽBENE VESTI.

* Današnja številka je zadnja v tem letu, prihodnja izide 15. januarja 1919. Še enkrat prosimo vse tiste, ki ostanejo še dalje družbeni udje, oziroma naročniki „Kmetovalca“, ki pa še niso plačali letnine, oziroma naročnine, naj jo izvolijo precej plačati. **Prvo številko prihodnjega letnika pošljemo brez izjeme vsem dosedanjim prejemnikom, zato pa prosimo, naj je nihče ne vrne, čeprav prestane biti ud ali naročnik, ker drugo številko pošljemo brez izjeme samo tistim, ki do tistega časa plačajo udnino, oziroma naročnino.**

* **Vsakega p. n. dosedanjega gosp. uda,** oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v novem letu ter naj vsak pridobi vsaj enega novega uda. To gotovo ni težko v očigled mali letnini 6 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, vsaj vsak ud dobro vé, da družba nima od udov nič. Z ozirom na ugled, je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v prihodnjem letu izboljšali, bodisi glede količnosti kakor glede kakovosti.

* Kazalo za letošnji letnik „Kmetovalca“ je sestavljeno in bo kmalu dotiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov »Kmetovalca« ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno ter bi si družba naredila le nepotrebne ogromne stroške, če bi kazalo poslala vsem prejemnikom, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo.

* Častita načelnštva podružnic in gg. družbene ude prosimo, da naj nam kolikor mogoče kmalu pošljejo svojo udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje »Kmetovalca« za leto 1919.

* **Udnina za leto 1919.** P. n. gg. družbene ude vljudno opozarjamo, da smo vsled vojnih razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1919. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma, da lahko vsak svojo udnino pri najbližnjem poštnem uradu naravnost nakaže.

* **Gg. načelnike in tajnike novih podružnic** prosimo, naj vpišejo v imenik naslove svojih udov natančno in razločno ter vpišejo tudi pošto, kajti ti naslovi se natisnejo za pošiljanje »Kmetovalca« za celo leto naprej ter jih je torej med letom nemogoče popravljati in izpreminjati.

Vse tukaj navedene kmetijske potrebščine se načelno ne pošiljajo posameznikom, ampak le skupno na naslov podružnic kmetijske družbe ali drugih kmetijskih korporacij, ki naj v svojem okolišu nabirajo posamezne naročitve ter potem pri družbi skupno naročijo. Tako se delo zenostavi in udje pridejo mnogo ceneje do teh potrebščin. Le za kraje, kjer ni nobene primerne skupne organizacije, se bodo upoštevale naročitve posameznikov. Naročitve se z ozirom na sedanje razmere izvršijo seveda le proti predplačilu ali povzetju. Blago potuje na naročnikovo nevarnost.

* **Slovenska kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:**

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje

130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 6. z dne 31. marca 1915. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 18 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 9'50, $\frac{1}{4}$ kg za K 5'50, $\frac{1}{8}$ kg za K 3'—, 50 g za K 1'60.

* Apneni dušik $\frac{18}{21}$ % po K 110'— za 100 kg takojšnje prijave sprejema družba neobvezno do konca januarja.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 15 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Brusni kamni, navadni po K 1'— komad.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane kg 7 K.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola ali zaklopnica po 1 K.

Galun po K 240'— sto kg. Polovico modre galice si vinogradniki lahko prihranijo, če k galici za napravo škropivne zmesi vzamejo galun ali žveplenokislo glino. Kolikor dodajo teh snovi, toliko manj drage galice jim je treba, dokazano pa je, da se lahko brez škode za učinkovitost škropiva porabi do polovice galuna ali gline k ostali polovici modre galice. Apna pa je toliko vzeti, kakor navadno. Škropiva, ki je tako prirejeno, tudi dež ne odpere tako hitro iz listja, vsled česar družba vsem vinogradnikom nakup galuna in gline poleg galice vselej prav toplo priporoči.

Mlečne cevi iz kosti, št. 3561 po K 1'40.

Natrijev bisulfit se rabi kot nadomestno sredstvo za žveplo v kletarstvu, v prvi vrsti za žveplanje sodov in vina. V to svrhu ga zadostuje le mala množina, in cenamu je K 1'40 kg. Kako se rabi natrijev bisulfit v kletarstvu, dobimo opisano v 1. številki letošnjega »Kmetovalca« na strani 3.

Požiralnikove cevi z dvojno tkano cevko za koze po K 29'—, z žično cevko za goved št. 3466 po 15 K.

Rastlinski motvoz iz sitja (bičja) je najboljša naravno nadomestilo za rafijo in ima mnogo prednosti napram papirnatim nadomestilom, ker tudi v dežju ne popušča. Kg stane 24 kron. Priporočati je podružnicam v vinorodnih krajih skupno naročitev celega ovoja za 25 kg, ker družba manjših množin posameznikom ne odda.

Semenska pesa. Seme izvirne severonemške rumene in rdeče Mamut krmilne pese K 24'— kg.

Travno seme, mešanico K 8'— kg.

Trakove za vezanje snopov (enostaven motvoz) v klopčičih po 2000 g7 po K 12'— kg.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedu hitro odstrani.

Uspulum je sredstvo za namakanje žita, da se z njim uničijo trosi snetjavosti, ki se nahajajo na vrhu zrnja, kakortudi druge škodljive glive, ki povzročajo razne bolezni na žitu. — Kdor se hoče natančneje poučiti o uporabi tega sredstva in sploh o uničevanju sneti in drugih takih bolezni na žitu in stročnini, naj si pri kmetijski družbi naroči za 20 v Gospodarsko navodilo št. 57. o »Snetjavosti pri žitu«. — Uspulum je barvasti prah, ki se v vodi hitro raztopi in se dobiva pri kmetijski družbi v škatljicah po 50 gramov za 2 K in po 100 gramov za K 3'60.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 1 K kilogram.

Kmetovalci!

Blasnikova **VELIKA PRATIKA**

za l. 1919.

∴ je izšla. ∴

Letošnja ilustrovanja izdaja vsebuje po možnosti novejše, za nas Jugoslovane tako važne dogodke in nasvete, kako nam je ravnati v tem velikem, zgodovinskem času, da ga ne polomimo tako, kakor so ga polomili prusko-madžarski diplomati, ki so sebe in njih zaveznike telebili v propast.

Posledica dolgotrajne vojne: splošna druginja je pritrjala zlasti tiskarniške potrebščine do neznosne višine. Papir in barva sta se podražila za več kot 1000% in da vsaj deloma pokrijemo ogromne tiskovne stroške »Pratike«, smo bili prisiljeni izdaji za leto 1919 postaviti ceno za izvod na

1 krono.

Kmetovalci! Ne pozabite, da je Blasnikova Velika Pratika Vaše najstarejše kmetско glasilo.

PRATIKA se dobiva skoro v vseh trgovinah; kjer bi je pa ne bilo dobiti, naj se naroči naravnost v tiskarni J. Blasnikova naslednikov v Ljubljani, Breg 12.

Vabilo

na

izredni občni zbor

Zadružne centrale v Ljubljani

registrovane zadruge z omejeno zavezo

ki se vrši

v ponedeljek, dne 20. januarja 1919

ob dveh popoldan

v poslopiju Zadružne centrale.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Sklepanje v zmislu § 22., točka 7 zadružnih pravil (Razdružba in likvidacija). (89)
3. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo

na

23. občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Moravčah

reg. zadruga z neom. zav.

ki bo

26. januarja 1919

ob treh popoldan

v dvorani Zadružnega doma

v Moravčah.

VZPORED:

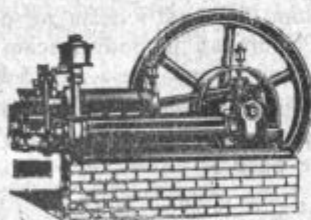
1. Poročilo načelstva. (90)
2. Poročilo nadzorstva.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorništva.
5. Slučajnosti.

Moravče, 22. decembra 1918.

Načelstvo.

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev

iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarnic „WELSI“.

Zobotrebce

kupuje

po najvišjih cenah

(76)

Peter Kozina & Co.

Ljubljana Breg 20.

Razglas.

Podpisana zadruga naznani, da bo obrestovala naložbe v tekočem računu, počenši 1. prosinca 1919 po

3 ¼ %

Clanicam, ki se ne strinjajo z naznanjenim znižanjem obrestne mere, je danó na prosto voljo, da dvignejo svoje naložbe pred potekom tega roka.

Ljubljana, dne 2. decembra 1918.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Upravništvo

„Kmetovalca“

sprejema

primerne inserate

po cenah,

ki so razvidne na

poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti »Kmetovalec«, izhaja (dvakrat mesečno) v 17-tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

! Samo !

za

eno krono

pošilja

Slov. kmet. družba

∴ v Ljubljani ∴

ilustrirano knjižico

„Izrejevanje

∴ matic ∴

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju.